

1

КАРТКА

ПОДОРОЖУЄМО УКРАЇНОЮ

Як наука допомагає нам пізнавати навколишній світ. Наша країна – Україна

1. Установи відповідність між світлинами і методами дослідження.

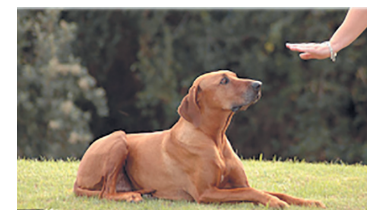
Вимірювання

Спостереження

Експеримент

2. Основний закон країни – це...

устрій

революція

конституція

державна

1

ПОДОРОЖУЄМО УКРАЇНОЮ

3. Прапор України – двоколірний. На малюнку представлено заготовки для зображення прапорів. Вибери ту, яка підходить для зображення прапора України. Розфарбуй її так, щоб отримати правильне зображення Державного Прапора України. Зазнач, що символізує кожен колір.

4. Підкресли вимірювальні прилади.

Мензурка, метр, лупа, циліндр, мікроскоп, ваги, пробірка, секундомір, рулетка, термометр, годинник.

5. Наведи приклади природничих наук.

2

КАРТКА

ПОДОРОЖУЄМО УКРАЇНОЮ

Для чого потрібні глобуси і карти. Про що розповідають карти

1. Запиши, що зображають на картах:

- політичних _____
- фізичних _____
- історичних _____

2. Прочитай відповідь Соні на запитання: «Що ти знаєш про лінії на глобусі?» Підкресли помилки, яких припустилася дівчинка. Зроби виправлення.

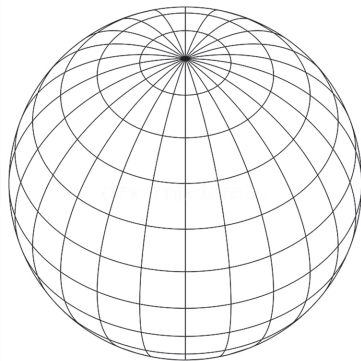
Паралелі і меридіани – це умовні лінії на глобусі. Паралелі мають форму кола. Екватор є найдовшою паралеллю. Він уявно ділить Землю на Західну та Східну півкулі. Усі меридіани однакової довжини і мають форму кола. Меридіани з'єднують полюси. На глобусі об'єкти позначають умовними знаками.

3

ПОДОРОЖУЄМО УКРАЇНОЮ

3. Познач на глобусі паралель зеленим кольором, а меридіан – синім. Напиши, які напрямки вони вказують.

Паралелі – _____

Меридіани – _____

4. Установи відповідність між колонками.

Назви об'єктів

- Низовини ●
- Водойми ●
- Міста ●
- Гори ●
- Височини ●

Позначення їх на карті

- кружечок
- зелений колір
- коричневий колір
- жовтий колір
- синій колір

3

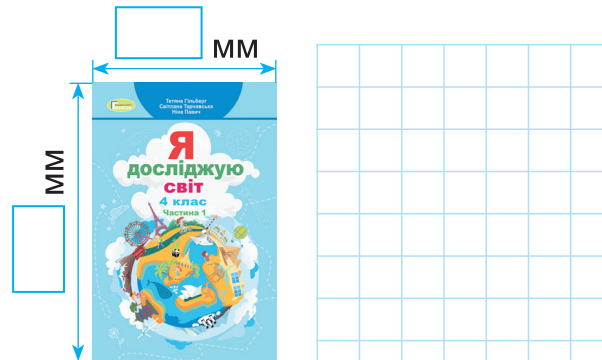
КАРТКА

ПОДОРОЖУЄМО УКРАЇНОЮ

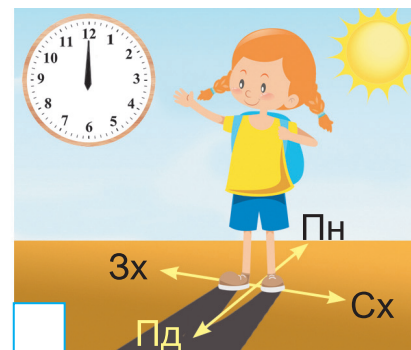
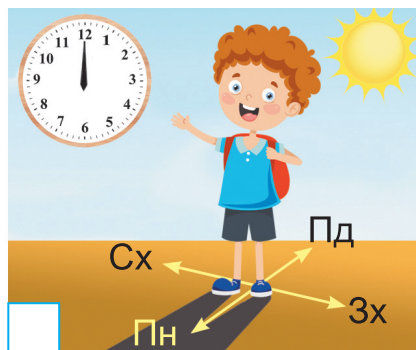
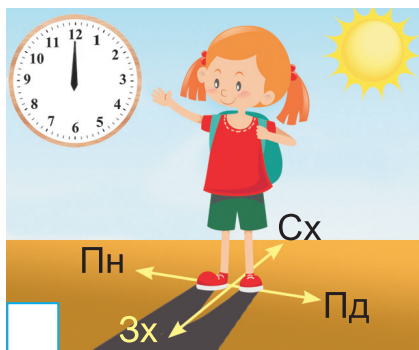
Як орієнтуватися на місцевості. Що таке план місцевості. Масштаб

1. Виміряй довжину та ширину підручника у міліметрах. Зобрази його в масштабі: в 1 см 100 мм.

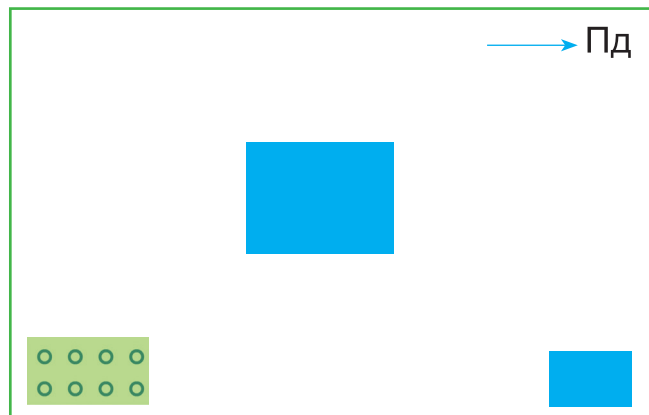
2. Хто з учнів правильно визначив сторони горизонту за Сонцем? Познач ✓.

ПОДОРОЖУЄМО УКРАЇНОЮ

3. На малюнку зображено план дачної ділянки сім'ї Петренків. Віра з батьком запланували розмістити на ділянці круглу клумбу для світлолюбних рослин і лавку, де можна відпочити й сховатися від спеки. Розглянь план дачної ділянки і на-неси ці об'єкти на нього.

4. Дай відповіді на запитання.

- На якій стороні схилу сніг навесні тоне швидше? _____
- З якого боку кора берези біліша? _____
- Предмети з якого матеріалу впливають на точність компаса?
_____
- Для чого потрібен компас? _____
- Щоб потрапити в ліс, школярі повинні йти на захід. У якому напрямку вони повертатимуться? _____

Яка поверхня України. Що змінює поверхню Землі

1. Установи відповідність між формами рельєфу та їхніми висотами.

Форми рельєфу

- Низовини •
- Гори низькі •
- Плоскогір'я •
- Гори високі •
- Рівнини •

Висоти (м)

- 1000
- 8000
- 200
- 100
- 300

2. Познач ✓ правильні твердження.

- Яр утворюється унаслідок дії текучої води.
- Яри потрібно засипати землею.
- Яри не можна розорювати.
- Яри не завдають шкоди сільському господарству.

ПОДОРОЖУЄМО УКРАЇНОЮ

3. Запиши, які види діяльності людини змінюють поверхню Землі. Підкресли ті з них, які характерні для твоєї місцевості.

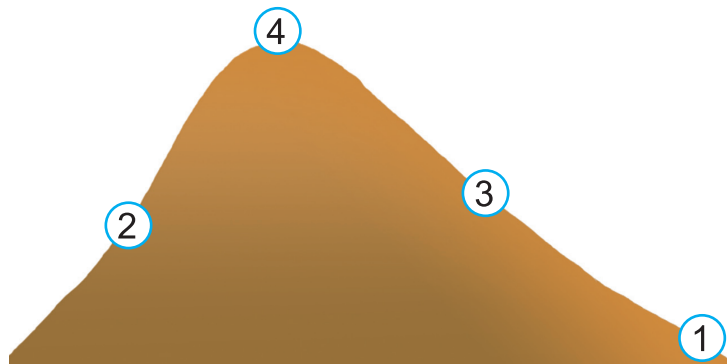

---

4. Запиши позначені на схемі основні частини горба. Підкресли ті з них, які характерні для гір.

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____

ПОДОРОЖУЄМО УКРАЇНОЮ
*Які країни є сусідами України.
Ми – громадяни України*

1. Познач ✓ країни, з якими межує Україна.

Туреччина

Білорусь

Грузія

Росія

Польща

Румунія

Угорщина

Молдова

Словаччина

2. Запиши назви країн, з якими Україна має морські кордони.

3. Познач прапор Європейського Союзу.

4. Яка мова є державною в Україні? _____

ПОДОРОЖУЄМО УКРАЇНОЮ

5. Запиши кілька мов, крім державної, якими спілкуються в Україні.

---

6. Хто є главою нашої країни? Познач ✓.

депутат   прем'єр-міністр   президент   король

7. Що не є державним символом нашої країни? Познач ✓.

гімн   герб   столиця   прапор

8. Якого кольору немає на українському прапорі? Познач ✓.

жовтого   зеленого   синього   білого

9. Коли Україна відзначає державне свято – День Конституції? Познач ✓.

24 серпня   9 травня   28 червня   14 жовтня

1. Кожне висловлювання познач відповідною літерою: **П** – права, **О** – обов'язки громадян.

_____ Вільно висловлювати свої думки, ідеї.

_____ Берегти пам'ятки історії та культури.

_____ Поважати своє оточення.

_____ Сумлінно навчатись.

_____ Отримати безкоштовну шкільну освіту.

_____ Мати можливість піклуватися про своє здоров'я.

2. Знайди відповідності. Заповни комірки таблиці.

Власність	Визначення власності
А особиста	1 та, якою володіє група людей
Б державна	2 та, що належить одній людині
В сімейна	3 та, яка належить державі, тобто всьому народові
Г громадська	4 та, що належить членам однієї родини (сім'ї)

А	Б	В	Г

ПОДОРОЖУЄМО УКРАЇНОЮ

3. Яке найголовніше право мають діти, на відміну від дорослих?

---

4. Чому потрібно дотримуватися правил поведінки в школі? Наведи два аргументи.

---

5. Чому потрібно дотримуватися правил поведінки вдома? Наведи два аргументи.

---

6. Наведи по одному прикладу своїх обов'язків як:

члена сім'ї	
учня/учениці класу	
громадянина/-ки України	

7

КАРТКА

КУЛЬТУРНА СПАДЩИНА УКРАЇНИ

Що ми знаємо про свою історію. Славетні творці української держави

1. Як називають людей, які жили у давнину? Познач ✓.

археологи

давні люди

історичні люди

2. Розкодуй слово та дізнайся назву професії, люди якої шукають під час розкопок предмети, виготовлені давніми людьми, та вивчають їх.

1	2	3	4	5	6	7
о	а	е	р	л	г	х

2	4	7	3	1	5	1	6

3. Познач ✓ продовження речення.

Істориками називають учених, що вивчають...

цікаві історії.

минулі події та факти.

минуле людства (людей) та прийняті ними рішення.

КУЛЬТУРНА СПАДЩИНА УКРАЇНИ

4. Із запропонованого переліку обери влучні твердження. Познач ✓.

Наука історія має на меті...

дослідити різні свідчення про минулі події.

пояснити минуле.

допомогти нам здобути досвід.

допомогти нам обрати життєву позицію.

допомогти нам спланувати своє життя, достовірніше уявляючи майбутнє.

5. Наведи приклад з власного життя (або із життя улюбленого літературного героя), коли довелося використати набутий досвід.

---

6. Запиши день, коли в Україні відзначають/святкують:

Новий рік – _____ День Конституції України – _____

День Незалежності – _____ День захисника України – _____

День Соборності – _____ День матері – _____

1. Знайди відповідність у назві музею та речей, які можна в ньому побачити.

Природничий музей	•	•	Кран, мінібасейн, модель штучної річки
Музей води	•	•	Старовинні предмети побуту, давній одяг
Музей пожежної справи	•	•	Гербарії, колекції комах, скелети тварин
Історико-краєзнавчий музей	•	•	Старовинний пожежний автомобіль

2. Познач ✓ об'єкти культурної спадщини.

☐	українська казка «Кривенька качечка»	☐	центральний парк твого населеного пункту
☐	пам'ятка архітектури – дерев'яна церква	☐	власний будинок або будинок родичів у селі

3. Запиши назву історичного пам'ятника, розташованого у твоєму місті (селі) або обласному центрі.

КУЛЬТУРНА СПАДЩИНА УКРАЇНИ

4. Познач ✓ традиційні народні свята в Україні.

- День захисника України, День Гідності та Свободи, День Незалежності України.
- Зустріч Нового року, святкування Різдва, проводи зими, Великдень.
- День народження, святкування весілля, відзначення ювілейної дати.
- День міста або села, вшанування відомих людей.

5. Як називають традиційне свято, коли вшановують захисників України? Познач ✓.

☐ Покрова	☐ Святий вечір
☐ День Соборності	☐ день святого Миколая

6. Запиши назви 3–4 державних свят України.

9

КАРТКА

БАГАТСТВА УКРАЇНИ

*На які природні ресурси багата Україна.
Які паливні корисні копалини є на території
України. Де живе енергія*

1. Познач ✓, що із зображеного належить до природних ресурсів.

2. Наведи приклади корисних копалин.

Тверді: _____

Рідкі: _____

Газоподібні: _____

3. Познач ✓, з якої корисної копалини отримують метали.

гіпс

мідний колчедан

вапняк

граніт

БАГАТСТВА УКРАЇНИ

4. У запропонованому списку підкресли відновлювані джерела енергії – однією лінією, а невідновлювані – хвилястою.

Енергія вітру, нафта, енергія рухомої води, внутрішня енергія Землі, енергія Сонця, кам'яне вугілля, природний газ, енергія біомаси.

5. Познач ✓ правильні твердження.

- Під час згоряння нафта дає більше тепла, ніж кам'яне вугілля.
- Природний газ вибухонебезпечний, але не отруйний.
- В Україні пошуки нафти й газу ведуть у Чорному й Азовському морях.
- Найбільші поклади кам'яного вугілля розміщені на заході України.
- Торф легший за воду, під час згоряння виділяє багато диму і кіптяви.
- Торф добувають у шахтах, а кам'яне вугілля – у кар'єрах.
- Почувши запах газу, потрібно телефонувати на 102.

**Чим можна замінити корисні копалини.
Якими способами людина захищає себе від
холоду. Як заощадити електроенергію**

1. Познач ✓, які з тверджень правильні, а які – ні.

Твердження	Так	Ні
Теплові електростанції спалюють газ або вугілля		
Гідроелектростанції використовують воду для отримання електроенергії		
Сонячні електростанції перетворюють сонячне світло в електричну енергію		
Теплові електростанції не забруднюють навколишнє середовище		
Вітрові електростанції не шкодять природі		
Сонячна енергія накопичується цілодобово		

2. З'єднай початок речення та його кінець.

- Вимикай світло, ● ● коли його ніхто не дивиться.
- Вимикай телевізор, ● ● коли всі вийшли з кімнати.

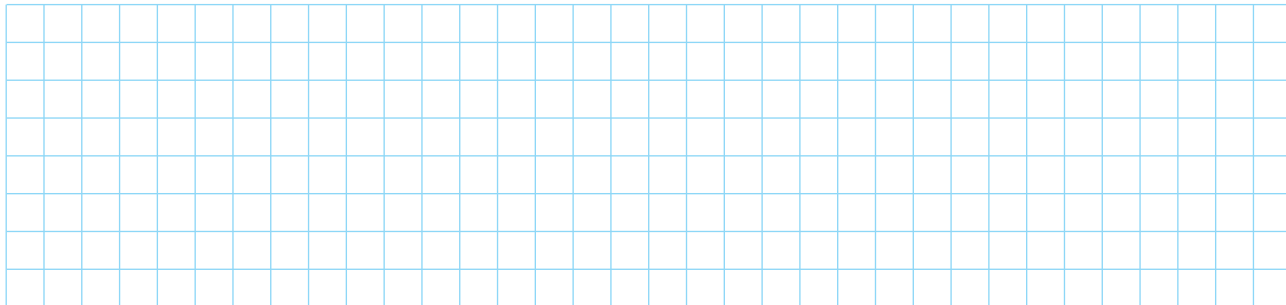

БАГАТСТВА УКРАЇНИ

3. Познач ✓ світлини, на яких зарядний пристрій використовують неправильно.

4. Сім'я Іваненків із чотирьох осіб споживає на місяць 115 кВт/год енергії. Якщо члени сім'ї будуть економно використовувати енергію, вони зможуть скоротити її споживання за місяць на 20 кВт/год. Скільки електроенергії можна зекономити за 3 місяці?

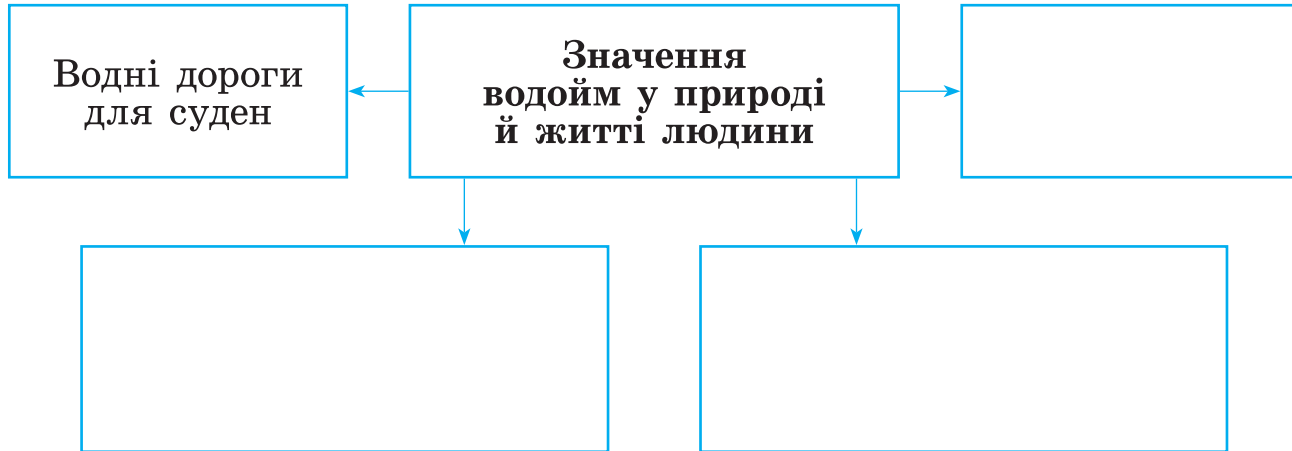

На які водні ресурси багата Україна. Озера і болота України

1. Доповни схему «Значення водойм у природі й житті людини».

2. Наведи по два приклади назв гірських і рівнинних річок України.

Гірські річки: _____

Рівнинні річки: _____

БАГАТСТВА УКРАЇНИ

3. Запиши назви річок України, які позначено цифрами на контурній карті.

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____

4. Укажи стрілками, що потрапляє у водойми.

Із заводів і фабрик

• сміття

З полів

• бензин і масла

Від транспортних засобів

• стічні води

Від відпочивальників біля водойм

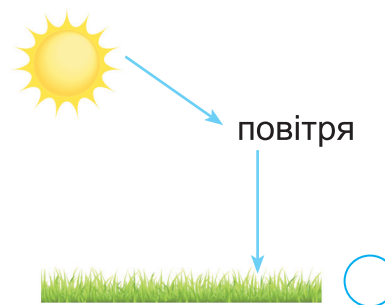
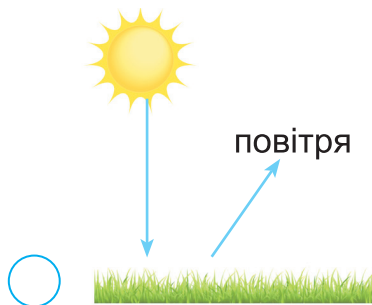

• добрива
і отрутохімікати

Якою буває погода. Які скарби приховує Чорне море

1. Познач ✓ схему, на якій правильно зображено нагрівання земної поверхні сонячними променями.

2. Підкресли небезпечні погодні явища.

Блискавка, туман, грім, роса, веселка, вітер, дощ, заметіль, зливи, пилова буря, посухи, град, сніг, іній, ожеледиця, хуртовини.

3. Яку форму нагадує Чорне море? Познач ✓.

круг

овал

прямокутник

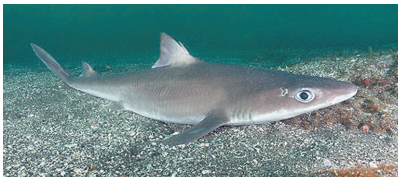

ромб

БАГАТСТВА УКРАЇНИ

4. Підпиши назви представників тваринного світу Чорного моря.

5. Намалюй умовні знаки і запиши назви корисних копалин, які характерні для Чорного моря.

13

КАРТКА

БАГАТСТВА УКРАЇНИ

Які скарби приховує Азовське море. Чому ґрунти є важливим природним ресурсом країни

1. Запиши назву протоки, яка з'єднує Чорне і Азовське моря.

2. Підпиши назви тварин, які мешкають в Азовському морі.

3. Чому чорноземи – найродючіші ґрунти? Познач ✓.

мають темний колір

містять багато води

містять велику кількість перегною

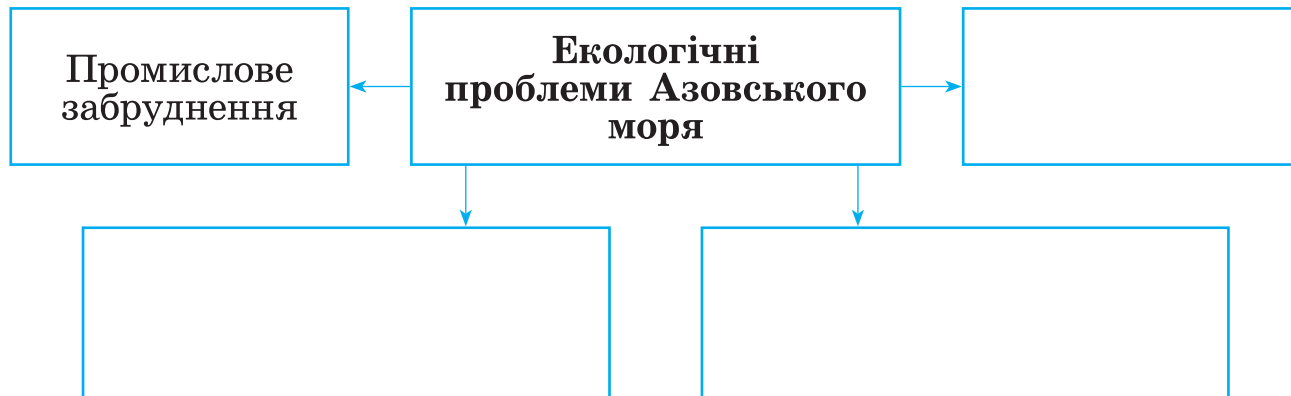

містять велику кількість піску

БАГАТСТВА УКРАЇНИ

4. Доповни схему «Екологічні проблеми Азовського моря».

5. Упізнай ґрунти за описом.

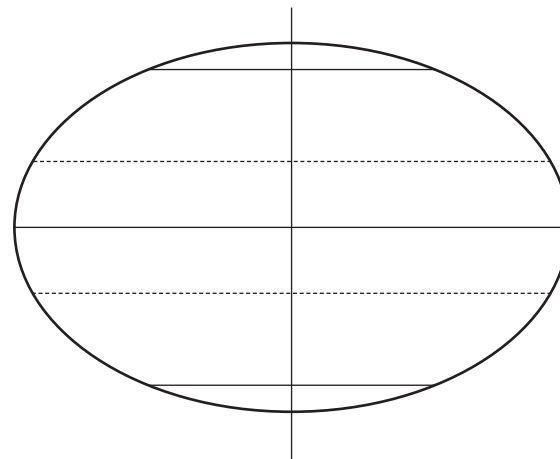
А. Не багатий на перегній. Має сіруватий колір. Переважає у мішаних лісах.

Б. Дуже багатий на перегній. Має темний або чорний колір. Переважає у степах.

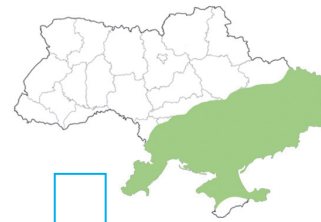
*Де на Землі спекотно, а де – холодно.
Природні зони України*

1. Зафарбуй **червоним** кольором ті області планети, які отримують найбільше сонячного світла і тепла. **Жовтим** – ті області, які отримують середню кількість тепла і світла. **Синім** – області, які отримують їх найменше.

2. Познач малюнок, на якому правильно позначено зону мішаних лісів.

ПРИРОДНІ ЗОНИ УКРАЇНИ

3. Упізнай рослини степу. Підпиши.

4. Підкресли назви тварин зони мішаних лісів **зеленим** олівцем, зони лісо-степу – **синім**, а степу – **жовтим**.

Норка, зубр, тушканчик, куниця кам'яна, ховрах, сліпак, лось, борсук, бабак, перепілки, олень, косуля, дикий кабан.

1. Які види риб мешкають у карпатських річках?

---

2. Рослини у Карпатах ростуть неоднорідно, бо:

- з підняттям угору підвищується температура повітря.
- для гір характерна вертикальна природна зональність.
- з підняттям угору знижується температура повітря.

3. Яку назву має найвища вершина Кримських гір?

А Ведмідь-гора

В Роман-Кош

Б Ай-Петрі

Г Говерла

4. Які рідкісні рослини збереглися у важкодоступних місцях Кримських гір? Напиши.

ПРИРОДНІ ЗОНИ УКРАЇНИ

5. Упізнай рідкісних тварин Карпат. Підпиши.

6. Як називають луки на вершинах гір?

Гори Карпати •

Кримські гори •

- яйла
- савана
- полонина
- прерія

16

КАРТКА

ПРИРОДНІ ЗОНИ УКРАЇНИ

Заповідні території та охорона природи Карпат і Кримських гір

1. Установи, у яких природних зонах розміщено заповідники.

Асканія-Нова	•	•	зона лісостепу
Поліський	•	•	зона степу
Канівський	•	•	зона мішаних лісів

2. Познач ✓, з якою метою створюють заповідники.

- Для ефективного використання природних об'єктів.
- Для дослідження явищ природи та спостереження за об'єктами природи.
- Для збору рослин, ягід і грибів.
- Для розроблення заходів з охорони довкілля.
- Для розведення тварин і рослин.
- З метою залучення туристів у цю місцевість.

ПРИРОДНІ ЗОНИ УКРАЇНИ

3. Познач ✓ рослини Кримського природного заповідника, які занесено до Червоної книги України.

4. Познач ✓ тварин Карпатського біосферного заповідника, які занесено до Червоної книги України.

Тихий та Атлантичний океани. Які таємниці приховують Північний Льодовитий та Індійський океани

1. Підкресли частини світу, які омиває Атлантичний океан.

Австралія, Америка, Азія, Африка, Європа.

2. Установи відповідність.

Океан, який має велику протяжність з півночі на південь.

Найглибший і найбільший океан.

Океан, у якому розвинений китобійний промисел.

Океан, у якому виловлюють найбільше риби.

• Тихий океан

• Атлантичний океан

3. Підкресли прикметники, які характеризують Північний Льодовитий океан.

Найсолоніший, суворий, найменший, крижаний, вітряний, найпівнічніший, найбільший, найхолодніший, найглибший, найдовший, наймілководніший, найнебезпечніший, найтепліший, найбагатший.

МАТЕРИКИ ТА ОКЕАНИ

4. Підкресли частини світу і материки, які омиває Індійський океан.

Північна Америка, Євразія, Австралія, Африка, Європа, Південна Америка, Азія, Антарктида.

5. На світлинах зображено кашалота, слонову черепаху, морського змія, летючу рибу. Підпиши їх.

6. Запиши назви океанів від найменшого до найбільшого.

18

КАРТКА

ПРИРОДА МАТЕРИКІВ

Євразія – найбільший материк. Які рослини та тварини мешкають на материку Євразія

1. Запиши назву найбільшого і найменшого за площею материка і частини світу.

Найбільший материк _____

Найбільша частина світу _____

Найменший материк _____

Найменша частина світу _____

2. Прочитай умовні знаки корисних копалин, на які багатий материк Євразія. Запиши їхні назви.

ПРИРОДА МАТЕРИКІВ

3. Запиши назву найвищої вершини світу. Укажи материк і частину світу, в якій вона розміщена.

---

4. Установи відповідність між назвами природних зон Євразії та їхнім рослинним і тваринним світом.

Тундра	•	• Сибірська сосна, рись, кедрівка
Пустелі	•	• Динне, хлібне, червоне дерева, макаки, гібони
Вологі тропічні ліси	•	• Карликова берізка, лемінг, песець
Тайга	•	• Верблюжа колючка, саксаул, двогорбі верблюди, змії

19

КАРТКА

ПРИРОДА МАТЕРИКІВ

Чому Африка – найспекотніший материк Землі. Які рослини і тварини мешкають в Африці

1. Підкресли назву найвищої точки Африки.

Джомолунгма   Кіліманджаро   Роман-Кош   Ельбрус

2. Познач ✓, які твердження правильні, а які – ні.

Твердження	Так	Ні
Африка – найменший материк за площею		
Сахара – найсухіша область Землі		
Найдовша річка світу – Ніл		
В Африці ніколи не буває снігу		
Острів Мадагаскар розміщений на південному заході Африки		
Фінікова пальма росте в оазисах		

ПРИРОДА МАТЕРИКІВ

3. Що таке бархан? Запиши і зобрази схематично.

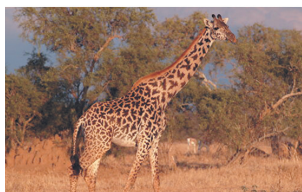
Бархан – _____

_____

_____

_____

4. Підпиши тварин Африки, яких зображено на світлинах.

20

КАРТКА

ПРИРОДА МАТЕРИКІВ

Природні умови Північної Америки. Рослинний і тваринний світ Північної Америки

1. Запиши назви океанів, які омивають материк Північна Америка.

1. _____
2. _____
3. _____

2. Прочитай умовні знаки корисних копалин, на які багатий материк Північна Америка. Запиши їхні назви.

_____

_____

_____

_____

3. Познач ✓ гори, які розміщені на території Північної Америки.

Кордильєри

Анди

Аппалачі

Альпи

ПРИРОДА МАТЕРИКІВ

4. Як тюлені пристосувалися до життя в арктичних пустелях? Познач ✓.

Добре плавають і пірнають

Живляться рослинами

Швидко бігають

Мають товстий шар підшкірного жиру

5. Чому в рослин тундри коріння не проникає глибоко у ґрунт? Поясни.

---

6. Припусти, що дає змогу песцю бути непомітним під час охоти на лемінга.

Швидкі ноги

Довга шерсть

Хороший слух

Колір шерсті

7. Доповни ланцюг живлення. Для якої природної зони Північної Америки він характерний?

← Північний олень ← Вовк

Природа Південної Америки. Рослинний і тваринний світ Південної Америки

1. Яку геометричну фігуру нагадують контури материка Південна Америка? Познач ✓.

коло

квадрат

ромб

трикутник

2. Чому материк Південна Америка називають материком контрастів?

---

3. Познач ✓ природні умови, які характерні для екваторіальних лісів Південної Америки.

Багато тепла і вологи

Родючий ґрунт

Сухо

Холодна зима

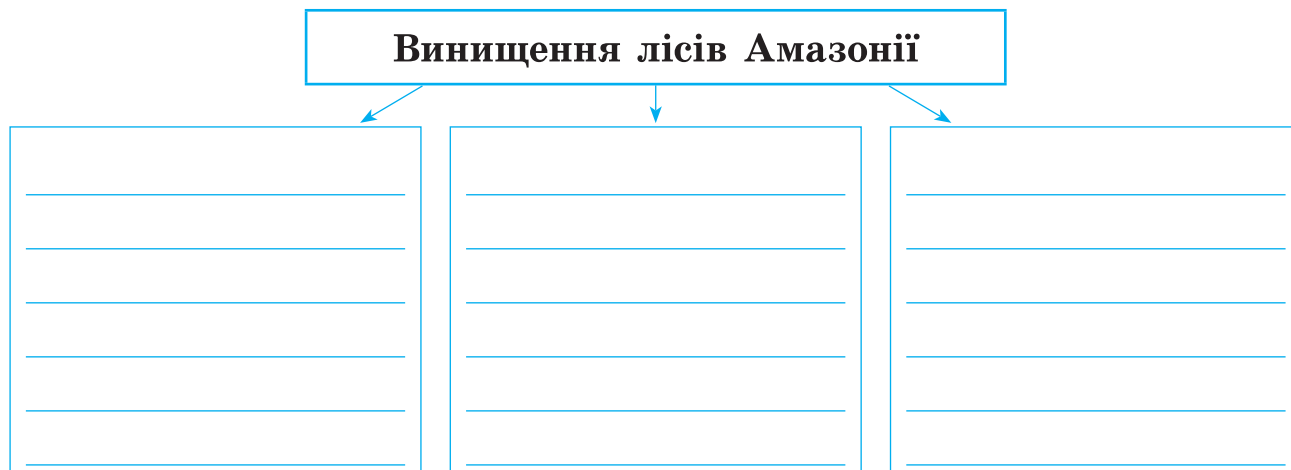

ПРИРОДА МАТЕРИКІВ

4. Подумай і познач ✓, чому ліани екваторіального лісу тягнуться до вершин дерев.

- Щоб отримувати більше вологи.
- Щоб отримувати більше тепла.
- Щоб отримувати більше світла.

5. До яких наслідків призведе винищення лісів Амазонії? Заповни схему.

Австралія – найсухіший материк. Рослинний і тваринний світ Австралії. Антарктида – найхолодніший материк. Рослинний і тваринний світ Антарктиди

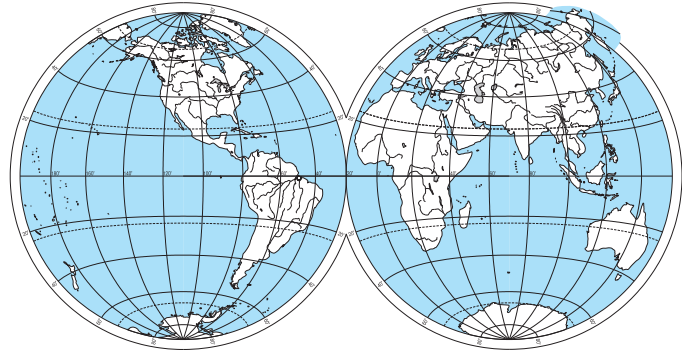
1. Познач на карті цифрою 1 – Австралію, а цифрою 2 – Антарктиду. У яких півкулях вони розміщені?

Австралія – _____

_____

Антарктида – _____

_____

2. Чим природні умови Австралії відрізняються від природних умов Антарктиди?

_____

_____

ПРИРОДА МАТЕРИКІВ

3. Познач ✓ тварину, яка мешкає тільки в Австралії.

4. Установи відповідність.

Материк, на якому немає річок. ●

Найменший материк. ●

Материк, на якому розміщений Полюс холоду Землі. ●

Материк, розташований у Західній і Східній півкулях. ●

Материк, який омивають Індійський і Тихий океани. ●

Материк, на якому розміщена Велика пустеля Вікторія і Велика Піщана пустеля. ●

● Австралія

● Антарктида

23

КАРТКА

ВСЕСВІТ І СОНЯЧНА СИСТЕМА

*Як влаштована Сонячна система.
Сонце – центральне тіло Сонячної системи*

1. Познач ✓ назви планет, які є сусідами Землі.

Юпітер і Марс

Марс і Венера

Венера і Меркурій

Меркурій і Марс

2. Представ подану нижче інформацію відомим тобі способом (малюнками, схемами або діаграмами).

Планета Сатурн далі від Сонця, ніж Юпітер, а Юпітер далі, ніж Земля.

ВСЕСВІТ І СОНЯЧНА СИСТЕМА

3. Закресли у кожному ряду зайве.

- Метеор, Юпітер, Земля, Венера, Уран, Нептун
- Метеорит, комета, метеор, Уран, астероїд

4. Заповни таблицю.

Значення Сонця	Для рослин	Для тварин
Як джерела тепла		
Як джерела світла		

5. Пронумеруй космічні тіла від найменшого до найбільшого.

Юпітер

Сонячна система

Місяць

комета

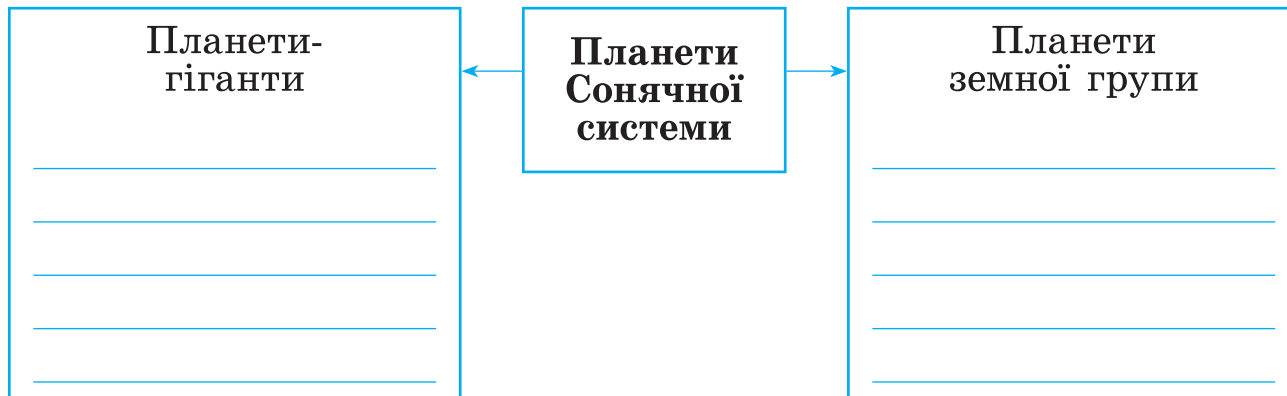
Сонце

Земля

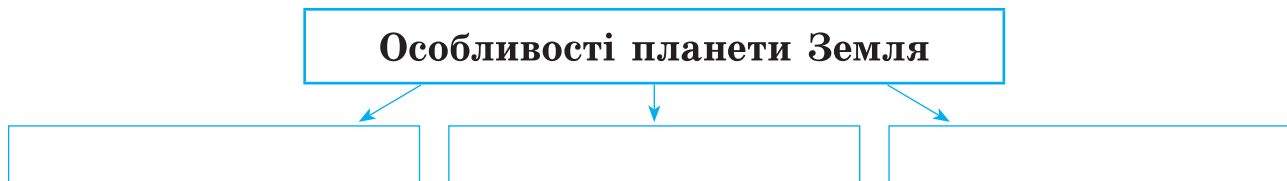
Які бувають планети. Таємниці планет земної групи

1. Доповни схему.

2. Доповни схему «Особливості планети Земля».

ВСЕСВІТ І СОНЯЧНА СИСТЕМА

3. Познач ✓, які з тверджень правильні, а які – ні.

	Так	Ні
Найменша планета Сонячної системи – Юпітер		
Сатурн має кільця, які складаються переважно з крижаних часточок, а також гірських порід і пілу		
Планету Уран називають «крижаним гігантом»		
Нептун – найвіддаленіша планета Сонячної системи		
Планети-гіганти мають меншу масу, ніж планети земної групи		
Навколо Сонця рухаються комети та астероїди		
Сонце – найбільша планета у Сонячній системі		
Сонце – зоря, що є центром Сонячної системи		

4. Запиши планети земної групи, які не мають супутників.

Як відбувається добовий і річний рух Землі. Що можна побачити на зоряному небі

1. Яка причина зміни дня і ночі на Землі? Познач ✓.

Земля рухається навколо Сонця.

Земля рухається навколо своєї осі.

Місяць рухається навколо Землі.

Сонце рухається навколо Землі.

2. Доповни речення.

- Час, за який Земля робить повний оберт навколо осі, називають _____.
- Шлях, по якому Земля обертається навколо Сонця, називають _____.
- Рік на Землі триває _____.
- Природним супутником Землі є _____.
- Повний оберт навколо Сонця Земля робить за _____.

ВСЕСВІТ І СОНЯЧНА СИСТЕМА

3. Підкресли явища, які пов'язані з рухом Землі навколо Сонця.

Зміна пір року, зміна дня і ночі, приліт перелітних птахів, листопад, поява зір на небі, найвища висота Сонця опівдні на небосхилі, повертання соняшника до Сонця, льодохід на річці, гніздування птахів.

4. Познач ✓, які з тверджень правильні, а які – ні.

	Так	Ні
Усі планети Сонячної системи обертаються		
Шлях, який проходить планета навколо Сонця, має назву земна орбіта		
Земля робить один оберт навколо Сонця за два роки		
29 лютого у календарі буває один раз у три роки		
Що вище Сонце над лінією горизонту, то дужче сонячні промені нагрівають земну поверхню		
Рік – це проміжок часу, за який Земля здійснює повний оберт навколо Сонця		

26

КАРТКА

ВСЕСВІТ І СОНЯЧНА СИСТЕМА

Молочний Шлях – наша галактика. Давні та сучасні уявлення людей про Всесвіт

1. Добери синоніми до слова *Всесвіт*.

---

2. Яку форму має Молочний Шлях?

коло

круг

диск

спіраль

3. Існує багато назв нашої галактики. Запиши ті, які запам'яталися.

---

4. Запиши види діяльності людини, у яких використовують результати дослідження космосу.

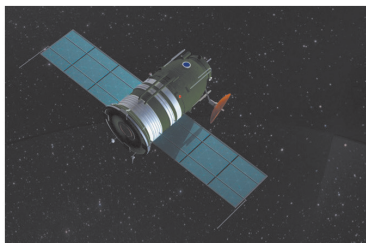
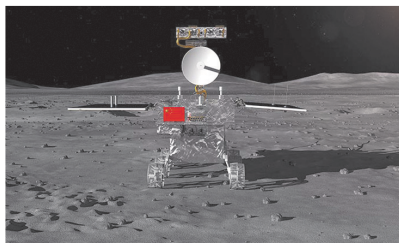

ВСЕСВІТ І СОНЯЧНА СИСТЕМА

5. Розглянь виставку світлин. Придумай їй назву. За можливості спробуй підписати відомі тобі світлини.

Які взаємозв'язки існують у природі. Як людина змінює природу

1. Наведи по два приклади взаємозв'язків.

Тварини → тварини	Нежива природа → жива природа
1 _____ _____	1 _____ _____
2 _____ _____	2 _____ _____

2. Який ланцюг живлення характерний для природного угруповання сад?
Познач ✓.

- Слива ← попелиця ← сонечко   Жолудь ← миша ← сова
 Капуста ← гусениця білана капустяного ← жук-пожежник

МАЙБУТНЄ – ЦЕ МИ. ЛЮДИНА І ПРИРОДА

3. Покажи стрілками можливі зв'язки між компонентами живої і неживої природи так, щоб вийшов колообіг речовин.

Залишки відмерлих
рослин і тварин

Мінеральні
речовини

Рослиноїдні
тварини

Перегній
у ґрунті

Хижі тварини

Рослини

4. Чому вплив людини на природу значно посилюється в останні десятиліття? Познач ✓ відповідь, з якою ти не погоджуєшся.

- Значно зросла кількість населення.
- Збільшився вплив сучасної техніки на природу.
- Зросли потреби у споживанні товарів.
- Люди завжди враховують зв'язки, які склалися у природі.

Чому матеріали використовують повторно. Що таке екологічні проблеми

1. Що з переліченого найшвидше перегниє і не завдасть шкоди навколишньому середовищу? Підкресли правильну відповідь.

Скляна пляшка, пластикова пляшка, металева консервна банка, опалі плоди і листя дерев, папір.

2. З яких речовин – природних чи штучних – виготовлено ці речі? Запиши.

1. Обери дії, що допомагають тобі в навчанні. Познач ✓.

Щоб досягти успіхів у навчанні, я...

- намагаюся щоденно виконувати шкільні завдання.
- щодня планую для себе кроки до успіху.
- у разі потреби звертаюся по допомогу до вчителя, однокласників.
- звертаюся по допомогу до рідних.
- виконую лише ті завдання, які мені цікаві.
- цікавлюся успіхами своїх однокласників.
- нічого додаткового, крім відвідування уроків, не роблю.

2. Запиши справу або подію, яку ти можеш вважати власним успіхом під час навчання у четвертому класі.

ЛЮДИ – БАГАТСТВО КРАЇНИ

3. Склади сенкан про свій успіх у навчанні.

СЕНКАН	1. Тема	Мій успіх
	2. Опис (два прикметники)	<hr/> <hr/>
	3. Дія (три дієслова)	<hr/> <hr/> <hr/>
	4. Ставлення (фраза – чотири слова)	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
	5. Перефразування сутності (одне слово)	<hr/>

1. Утвори пари відповідностей.

У Сірка очі позичив. ●	● Надзвичайно підлеслива (лицемірна) людина.
Біла ворона. ●	● Лінива людина.
Йому, як з гуски ●	● Людина, що перебільшує небезпеку.
вода. ●	● Безсовісна людина, якій не соромно за свої погані вчинки.
Моя хата скраю, ●	● Незвичайна людина.
нічого не знаю. ●	● Безвідповідальна людина, якій усе байдуже.
У страху очі великі. ●	● Людина, якій не соромно за свої погані вчинки.
Знає, де раки ●	● Досвідчена людина, яка дуже добре знається на чомусь.
зимують. ●	● Людина, з якою легко та приємно спілкуватися.
Білі руки роботи ●	
бояться. ●	
Має легку вдачу. ●	
Лестоцями й душу ●	
вийме. ●	

ЛЮДИ – БАГАТСТВО КРАЇНИ

2. Для кожного речення обери один найважливіший чинник.

Справжній друг завжди...

привітний

чемний

допоможе

Дисциплінованість – це:

скромність

слухняність

відповідальність

3. Про кого говорять, що «має силу волі»? Познач ✓.

Людина, що має власну думку та не піддається впливу інших.

Наполеглива людина, що має витримку та вміє керувати своїми бажаннями.

Людина, що вирішує конфлікти завдяки бійці.

4. Розкодуй прислів'я і запиши. Поясни, чому так кажуть.

Під	во-	-жачий	не	-мінь
ка-	ле-	і	-да	тече.

Як запобігти небезпечним ситуаціям. Безпека на дорозі. Що таке правопорушення

1. Деякі винаходи людства полегшують наше життя в побуті. При необережному використанні ці об'єкти можуть завдати шкоди. З'єднай за допомогою ліній небезпеку з корисним винаходом.

Газова
плита

Водопровід

Електричні
прилади

Хімічні
засоби

пожежа

вибух

затоплення

отруєння

опік

ураження струмом

2. З'єднай відповідні дії та явища із визначенням.

Стихійне природне лихо

Нещасний випадок

ЛЮДИ – БАГАТСТВО КРАЇНИ

3. Як ти перейдеш дорогу в тому місці, де немає світлофора? Обери та познач ✓ правильну відповідь.

- Перейду в будь-якому місці між машинами, що рухаються.
- Шукатиму дорогу, де немає машин.
- Відшукаю перехід – «зебру». Подивлюся ліворуч. Якщо машин немає – дійду до середини дороги. Далі подивлюся праворуч і почну рухатися, якщо поруч не буде рухатися автомобіль.
- Підніму руку або гукну, щоб машини зупинилися.

4. Що може бути правом, а що – правопорушенням? Розподіли терміни до відповідних груп.

Право

Правопорушення

Злочин

Закон

Проступок

Благо

Крадіжка

Образа

Цінність

Недбалість

Норма

Наклеп

1. Пам'ятай, що природа – це наш дім, і ми несемо за нього відповідальність! Чи вважаєш ти себе екологом (природозахисником)? Обведи свою відповідь.

Я викидаю сміття ТІЛЬКИ у відведених місцях	Так	Ні
Коли я гуляю лісом, я зриваю красиві квіти, щоб зробити подарунок мамі	Так	Ні
Я знаю, що трави корисні для мого здоров'я. Тому я збираю їх на луках, щоб заварювати чай узимку	Так	Ні
Я ніколи не ламаю гілки дерев та кущів, щоб грати ними	Так	Ні
Я використовую контейнери для роздільного збору відходів	Так	Ні

2. Що з наведеного є позитивною подією в житті суспільства? Познач ✓.

землетрус

заліснення

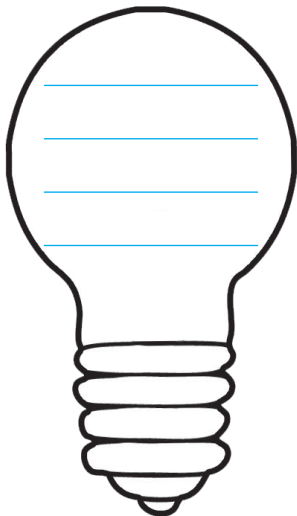
відкриття електричного струму

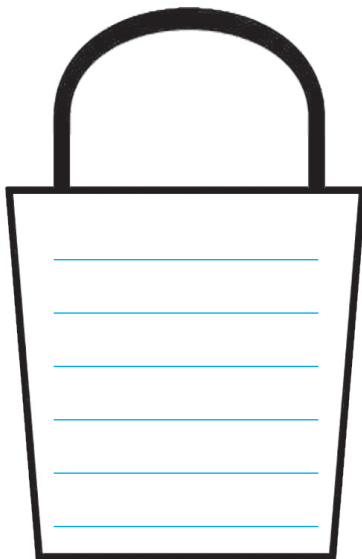
ЛЮДИ – БАГАТСТВО КРАЇНИ

3. Наведи приклади свого дбайливого ставлення до природи та навколишнього світу. Допиши речення.

Я можу зменшити...

Я можу повторно використати...

Я можу переробити...

